

Jord- och skogsbruksutskottet

Framtidsredogörelse, del 1 Strategisk omvärldsanalys och scenarier för 2045

Till framtidsutskottet

INLEDNING

Remiss

Framtidsredogörelse, del 1 Strategisk omvärldsanalys och scenarier för 2045 (SRR 7/2025 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande till framtidsutskottet. Tidsfrist: 1.3.2026.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ledande sakkunnig Jaana Tapanainen-Thiess, statsrådets kansli
- konsultativ tjänsteman Elina Nikkola, jord- och skogsbruksministeriet
- forskarprofessor Pasi Rikkonen, Naturresursinstitutet
- livskraftsdirektör Leena Kristeri, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- juridisk rådgivare Raija-Leena Ojanen, WWF Finland
- professor i hållbara livsmedelssystem Hanna Tuomisto, Helsingfors universitet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Naturpanel
- Den finländska vetenskapspanelen för skogsbioekonomi
- Finlands klimatpanel
- Livsmedelsverket
- Försörjningsberedskapscentralen
- Finlands miljöcentral
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Skogsindustrin rf
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Yara Suomi Oy.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund

Statsrådet lämnar varje valperiod riksdagen en tvådelad framtidsredogörelse vars syfte är att identifiera frågor som är viktiga för beslutsfattandet och som kräver särskild uppmärksamhet i framtiden. I scenarioarbetet i redogörelsens första del har man tagit fram en helhetsbild av de drivkrafter som påverkar Finlands framtid och behandlat osäkerheten kring framtida utvecklingsförlopp. Scenarierna skildrar alternativa utvecklingsförlopp och deras inbördes växelverkan och bildar på så sätt systemiska helhetsbilder av framtiden 2045. Framtidsredogörelsens andra del fokuserar på ett tema som regeringen väljer och överlämnas till riksdagen senare under vårsessionen 2026.

I den strategiska omvärldsmiljöanalys som publicerades i november 2024 identifierades 26 geopolitiska, ekonomiska, samhällseliga, tekniska, miljömässiga och lagstiftningsmässiga förändringsfaktorer som påverkar Finlands framtid. Förändringsfaktorerna har strukturerats utifrån deras centrala aspekter, regionala särdrag och konsekvenser. Stommen i scenarioarbetet utgörs av en tabell över alla alternativa utvecklingsförlopp. De fyra scenarier som tagits fram är: En värld av samarbete 2045, Teknikjättarnas värld 2045, En värld av block 2045 och Kollapsande värld 2045. I avsnitt 8 i framtidsredogörelsen identifieras dessutom åtgärder som är oberoende av scenarierna, viktiga för beslutsfattandet och kräver särskild uppmärksamhet och som i vilket fall som helst bör främjas för att utveckla Finlands beredskap för framtiden. Regeringens iakttagelser i redogörelsen bygger på dessa åtgärder, som är indelade enligt geopolitik, ekonomi, teknik, samhälle, miljö och lagstiftning. Jord- och skogsbruksutskottet anser att redogörelsens struktur samt de scenarier och åtgärder som kräver särskild uppmärksamhet är tydliga och informativa.

I bilaga 1 till redogörelsen finns en sammanfattning av de ändringar som bedömts i analysen av omvärlden och deras konsekvenser för Finland. I bilaga 2 beskrivs de utvecklingsförlopp som nämnda osäkerhetsfaktorer kan medföra fram till 2045. Bilaga 3 innehåller så kallade vilda kort, det vill säga överraskande händelser eller utvecklingsprocesser som kompletterar de olika scenarierna. De vilda kort inom miljösektorn som är angelägna för jord- och skogsbruksutskottets område är i synnerhet scenarierna som gäller en global livsmedelskris och en dramatisk kollaps inom den globala livsmedelsproduktionen samt så kallade superintelligenta djur, vars intelligensnivå har höjts med hjälp av implanterade hjärnchips och biotekniska metoder. De vilda korten behandlas kort också i avsnitt 6 i redogörelsen, men den granskningen förblir dessvärre lösryckt och de vilda korten har inte beaktats i granskningen av de huvudsakliga scenarierna. Med tanke på utvecklingen av framtidsberedskapen är det viktigt att bereda sig på en föränderlig omvärld så att också vilda kort ingår i bedömningen av olika handlingsmodeller.

Tryggande av jordbruket och livsmedelsproduktionen i en föränderlig omvärld

Redogörelsen och de av regeringen beskrivna iakttagelserna tar fasta på försörjningsberedskapens betydelse i en instabil säkerhetspolitisk miljö. Centrala frågor inom jord- och skogsbruksutskottets område är säkerställandet av den inhemska tillgången på mat, vatten och förnybara naturresurser samt beredskapen inför störningar i leveranskedjorna. De systemiska ekonomiska, samhällseliga, geopolitiska och miljömässiga risker som beskrivs i

Utlåtande JsUU 1/2026 rd

framtidsredogörelsen påverkar vårt livsmedelssystem och vår försörjningsberedskap redan nu, men enligt flera prognoser i allt snabbare takt inom den närmaste framtiden. Även om Finland är världens nordligaste jordbruksland täcker den inhemska matproduktionen för närvarande cirka 80 procent av konsumtionen. När det gäller produktionsinsatserna inom jordbruket, såsom gödselmedel, energi, proteinfoder, arbetskraft och maskinkomponenter, är självförsörjningsgraden däremot liten. Också andelen utländsk arbetskraft är redan nu stor inom vissa produktionsgrenar inom jordbruk och trädgårdsodling, och beroendet av utländsk arbetskraft kan överlag öka i framtiden. Redogörelsen lyfter inte i tillräcklig utsträckning fram att det finländska livsmedelssystemet utöver närproducerade råvaror också är beroende av produktionsinsatser från andra länder. Ett mångsidigt utbud av råvaror och handelspartner samt internationella transportkedjor kan vara ett sätt att fördela riskerna. För ett kriståligt inhemskt livsmedelssystem krävs en lönsam inhemsk primärproduktion, framhåller utskottet.

Den internationella handeln med livsmedel väntas öka, eftersom de geografiska avstånden mellan produktion och konsumtion blir allt större. En regelbaserad världsekonomi kunde skapa en hållbar grund för en fungerande internationell livsmedelsmarknad. EU har Europas största livsmedels- och dryckesindustri och är också världens största livsmedelsexportör. Förenta staterna är EU:s näst största exportdestination för livsmedel och drycker och en viktig partner. Kina är också en central aktör på livsmedelsmarknaden både som köpare och som säljare av råvaror. De europeiska aktörerna i livsmedelskedjan är i genomsnitt mer känsliga för geoeconomiska förändringar, eftersom EU i förhållande till andra områden är mer öppet för handel och mer beroende av energi, råvaror och teknik. Enligt redogörelsen ska Finland oberoende av olika scenarier sträva efter att stärka och utveckla det regelbaserade internationella systemet och aktivt delta i utvecklingen av internationell reglering och standarder samt EU-reglering. Jord- och skogsbruksutskottet ställer sig bakom dessa mål och konstaterar att också de finska primärproducenterna och livsmedelsföretagen redan har behövt anpassa sig till att det regelbaserade systemet försvagas, protektionismen ökar och extrema väderförhållanden blir vanligare.

Som det konstateras i redogörelsen är jord- och skogsbruket affärsverksamhet som grundar sig direkt på ekosystemtjänster och vars motståndskraft mot skadedjur och extremväder är beroende av mångsidiga och välmående ekosystem. Även de begränsade naturresurserna och överkonsumtionen lyfts fram som tydliga hot. Åtgärderna för att förebygga miljö-, natur- och klimatrisker betonas i alla scenarier i redogörelsen. Med tanke på Finlands försörjningsberedskap framhävs särskilt betydelsen av en livskraftig natur och rent vatten. Utskottet betonar att Finland är ett glesbefolkat land med rikliga naturresurser. Vid en bedömning av det finländska livsmedelssystemets hållbarhet är våra styrkor bland annat rikliga vattenresurser, låg användning av antibiotika för djur och växtskyddsmedel och andelen skogsmark runt åkrar. Finland har också utmärkta möjligheter att i framtiden bli en allt större aktör inom livsmedelsförsörjning och öka sin livsmedelsproduktion när klimatförändringen påverkar produktionsförhållandena globalt. Genom kolinlagring kan man öka det kol som binds i åkrarna, men bruksmetoden kan också ge producenterna extra inkomster. Utskottet påpekar att regeringen har åtagit sig att förbättra hållbarheten i det finländska livsmedelssystemet och fördubbla livsmedelsexporten före 2031. Med tanke på Finlands framtidsberedskap är det väsentligt att inse att klimatförändringen framskrider hela tiden oberoende av andra samtidiga kriser, även om dess slutliga effekter ännu inte kan förutsägas.

Utlåtande JsUU 1/2026 rd

Klimatförändringen, förlusten av den biologiska mångfalden, förorening av miljön och cirkulär ekonomi lyfts fram i rätt stor utsträckning i alla scenarier i redogörelsen. Också riskerna i anslutning till djur- och växtsjukdomar nämns. Jord- och skogsbruksutskottet anser emellertid att den gemensamma hälsoaspekten, det vill säga sambandet mellan människors, djurs och den gemensamma miljöns hälsa, kunde ha lyfts fram bättre i redogörelsen. Redogörelsen tar väldigt knapphändigt fasta på exempelvis antibiotikaresistens, zoonoser och mikroplasters påverkan på vår hälsa och hur alla dessa faktorer inverkar på de olika scenarierna. Globalt blir djurgårdarna allt större, vilket är en risk för människors hälsa på grund av möjligheten till zoonotiska pandemier och antibiotikaresistenta bakterier. Strötorv är viktig för djurens hälsa och tillgången på strötorv försämras när torvbrytningen upphör. Det kan leda till att både användningen av antibiotika och antibiotikaresistensen ökar.

Förutom globala förändringsfaktorer påverkas framtiden för det finländska jordbruket, livsmedelssäkerheten och försörjningsberedskapen även av lokala faktorer, av vilka de främsta är åkermarkens försämrade bördighet, tryggandet av gödselproduktionen och utvecklingen av återvunna näringsämnen utifrån grödornas behov. Den försämrade bördigheten är en av de främsta riskfaktorerna för livsmedelsförsörjningen. Den lättlösliga fosfor har minskat under hela 2000-talet och den snabba ökningen av låga fosforklasser är oroväckande. Fosforklasserna påverkar bördigheten, som i sin tur påverkar avkastningsförmågan. När bördighetsklassen sjunker till en otillfredsställande eller dålig nivå är det mycket svårt att höja den med de nuvarande tillåtna fosformängderna. Dessutom påverkar förändringarna i klimatet också markens växtskick. För att trygga vattenhushållningen på åkrarna när klimatet förändras behöver man övergå till en övergripande vattenhantering. Även om jordmånen torkar ut till följd av klimatförändringen blir regnskurarna allt kraftigare och det blir vanligare med störtregn. Ur ett nationellt perspektiv och med tanke på beredskapen för extremväder framhäver klimatförändringarna vikten av en varierad åkerstruktur och jordmån, det vill säga både mineraljord och organogen jord.

Jord- och skogsbruksutskottet betonar att den inhemska produktionen av gödselmedel, inklusive koldioxidsnåla gödselmedel och återvunna gödselmedel, minskar beroendet av importerade gödselmedel, främjar affärsverksamhet som bygger på cirkulär ekonomi och kan minska kostnaderna för jordbrukarna. Återvinningen av näringsämnen är en del av en hållbar utveckling inom jordbruket och en framtida modell för näringskretsloppet. När det gäller livsmedelsproduktionen bör återvunna näringsämnen vidareutvecklas på agronomiska grunder utifrån grödornas behov. Utmaningen är att hitta bi- och avfallsflöden som innehåller tillräckligt med näringsämnen men som inte innehåller skadliga ämnen, såsom tungmetaller eller läkemedelsrester. Användningen av och intresset för återvinningsgödsel har hittills hållits på en rätt så återhållsam nivå inom den konventionella produktionen, där det finns potential för större volymer. I Finland är det möjligt att förbättra självförsörjningsgraden i fråga om gödselmedel genom att satsa på inhemsk produktion av kvävegödsel, främja användningen av återvunnen gödsel och som fånggröda använda kvävefixerande växter, såsom baljväxter. En ökad odling av baljväxter kan också främja självförsörjningen i fråga om protein.

Utskottet betonar att ett mångsidigt och decentraliserat livsmedelssystem har en avgörande roll i beredskapen för olika utmaningar och hotbilder. Den regionala specialiseringen inom matproduktionen och de stora gårdsstorlekarna ökar livsmedelssystemets sårbarhet. För

Utlåtande JsUU 1/2026 rd

livsmedelsförsörjningen är en regionalt spridd produktion, sett till flera riskfaktorer, en mer motståndskraftig lösning, samtidigt som man bör sträva efter regional självförsörjning även i fråga om de viktigaste produktionsinsatserna, såsom gödsel och energi. Energiomställningens betydelse betonas i redogörelsen, men med tanke på livsmedelsförsörjningen och livsmedelstryggheten är det också nödvändigt att granska hur man kan förebygga att en eventuell energi- eller bränslebrist påverkar livsmedelsproduktionen, logistiken och lagringen. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att krisberedskapen i praktiken förutsätter separata åtgärder för att samordna energisystemet och livsmedelskedjan. På regional nivå är det fortfarande viktigt med decentraliserad värmeproduktion som baserar sig på förbränning av inhemska bränslen, och att bevara den infrastruktur som möjliggör förbränning är ett sätt att bereda sig på exceptionella situationer. En regionalt utspridd struktur möjliggör också en effektivare återvinning av näringsämnen i anslutning till produktion och konsumtion. Också näringsämnen från stallgödsel kan tas till vara effektivare om växtproduktionen och djurproduktionen är på nära avstånd till varandra.

I genomsnitt är nästan 70 procent av det protein som äts i Finland animaliskt. Jord- och skogsbruksutskottet anser att livsmedelsproduktionen och förädlingen av livsmedel förutsätter att möjligheterna till produktion av såväl animaliska som växtbaserade proteiner utnyttjas i stor utsträckning i Finland. Som en följd av klimatförändringen kan tyngdpunkten i djurproduktionen flyttas längre norrut tack vare Finlands goda tillgång på vatten och en längre betessäsong. Det kan ge den finska animalieproduktionen en konkurrensfördel internationellt. Det är dock viktigt att också beakta att konsumenternas värderingar förändras samt att produktionen ska vara ansvarsfull och hållbar. En ökad användning av växtproteiner och utvecklingen av nya alternativa proteinkällor kan påverka miljön och hälsan positivt, minska riskerna för zoonotiska pandemier och utvecklingen av antibiotikaresistens och på så sätt förbättra livsmedelssystemets motståndskraft. Utvecklingen av nya sätt att producera mat är särskilt viktig med tanke på beredskapen för de scenarier som skildras i redogörelsens så kallade vilda kort. Inom celljordbruk används cellodlingstekniker för att framställa jordbruksprodukter. Biprodukter från matproduktionen, jordbruket eller skogsbruket kan användas som näringsämnen inom celljordbruk.

Stärkande av stabiliteten i samhället och den regionala livskraften

Redogörelsen lyfter också fram utmaningarna i samband med demokratin och polariseringen i samhället. Med tanke på jord- och skogsbruksutskottets ansvarsområde accentueras behovet av att säkerställa stabiliteten i samhället genom att stärka landsbygdens livskraft och delaktighet. Det centraliserade ekonomi-, finansierings- och servicesystemet stöder för närvarande inte dessa mål. Att landsbygden hålls bebodd är också en fråga om säkerhet, betonar utskottet. Bakom de förändringsfaktorer som granskas i redogörelsen ligger globala fenomen, vars konsekvenser kan variera mycket på regional nivå. Utskottet anser det vara viktigt att man vid granskningen av scenarierna identifierar hur de påverkar olika delar av landet på olika sätt samt vilken roll och olika möjligheter att påverka lokala åtgärder och olika befolkningsgrupper har. Det är också viktigt att stärka delaktigheten och engagemanget hos olika grupper.

I en utredning till utskottet har det lyfts fram att den hållbarhetsomställning som ofta nämns i redogörelsen också är förenad med motsättningar och frågor om rättvisa. Dessa bör behandlas

Utlåtande JsUU 1/2026 rd

mer ingående. I redogörelsen konstateras det att energiomställningen och i synnerhet de decentraliserade energisystemen ökar välfärden på lokal nivå. Energiomställningen kan samtidigt också medföra spänningar och konflikter lokalt som det är befogat att vara förberedd för. I Finland verkar exempelvis investeringarna i energiomställningen koncentreras till kustregionerna och västra delen av landet, medan utvecklingen i östra Finland är utmanande på många sätt. Utskottet ser det som viktigt att energiinvesteringar också genomförs i östra Finland. Energiomställningen och övergången till vätgasekonomi har konkreta konsekvenser för markanvändningen och därmed också för markägarna och egendomsskyddet. De grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna samt likabehandling nämns i redogörelsen i flera sammanhang och de inbegriper också egendomsskydd och regional jämlikhet. Rättslig stabilitet och skydd för markägarna är en förutsättning för investeringar och ekonomisk utveckling. Skyddet av arbetstagarna och näringsfriheten är också en central del av de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Jord- och skogsbruksutskottet lyfter särskilt fram skogsbrukets betydelse för den regionala ekonomin och framför allt för östra Finlands livskraft och för att invånarna ska bo kvar. Skogsbruket grundar sig på inhemska produktionsinsatser och omfattande värdekedjor som ger arbetstillfällen och utkomst i hela landet samt stärker försörjningsberedskapen. En bättre ställning på världsmarknaden för produkter som tillverkats av förnybara råvaror stärker också utvecklingen av den finländska skogssektorn. Träbaserade produkters ställning som exportprodukter är även i nuläget betydande i Finland och utgör cirka 16,8 procent av värdet av varuexporten. Andelen kan fortsätta öka i och med nya innovativa produkter och förpackningslösningar samt vidareförädling av sågade trävaror. Av utredningar som vetenskapspanelen för skogsbaserad bioekonomi låtit göra framgår att det förädlingsvärde som genereras av skogsbaserad bioekonomi kan fördubblas genom att höja förädlingsgraden på produkter som tillverkas i Finland och exporteras, utan att öka avverkningsvolymerna.

Träbyggande stärker en hållbar bioekonomi och främjar den gröna omställningen. Genom regleringen av byggnaders koldioxidsnålhet är det möjligt att såväl i fråga om byggmaterial som energiprestanda styra en stor del av byggandet på årsnivå så att byggnadernas koldioxidsnålhet ökar under deras livscykel. Inhemskt och lokalt trä är ett förnybart och miljövänligt byggmaterial som gör det möjligt att minska växthusgasutsläppen inom byggsektorn. Genom träbyggande kan den skogsbaserade bioekonomins förädlingsvärde ökas utan att avverkningarna ökar, om huvud- och biprodukterna inom skogssektorn effektivare än för närvarande används också för byggprodukter. Jord- och skogsbruksutskottet uppmuntrar byggindustrin att öka träbyggandet.

Med tanke på beredskapen inför framtiden är det viktigt att inom det finländska skogsbruket förbereda sig på att klimatförändringen på lång sikt ökar skogsskadorna särskilt i åldrande skogar. I Europa och på andra kontinenter ser man redan insekt- och svampskador, stormskador och konsekvenserna av torka och skogsbränder. Skogarnas anpassning till klimatförändringen kan förbättras genom aktiv skogsvård som gynnar blandskog och god tillväxt och livskraft. Dessutom är det viktigt att inom skogsförädlingen förbereda sig på att klimatet förändras bland annat genom att lägga fokus på en bred anpassningsförmåga och gallra bort individer som är mer utsatta för skador. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att åtgärder som stärker skogarnas tillväxt också bidrar till att stärka kolsänkorna.

Utlåtande JsUU 1/2026 rd

Utbildning och kompetensutveckling

I flera scenarier i framtidsredogörelsen och i de anmärkningar som regeringen gjort utifrån redogörelsen betonas betydelsen av utbildning och kompetensutveckling. Utbildning, kompetens och FoUI-verksamhet lyfts fram i beredskapen för följande scenarier 2045: En värld av samarbete, Teknikjättarnas värld och En värld av block. När det gäller scenariot Kollapsande värld 2045 har man vid sidan av kompetens också lyft fram stärkandet av bildningen som en del av den mentala kriställigheten. En höjning av befolkningens utbildnings- och kompetensnivå samt värnandet om vetenskapens ställning har lyfts fram som frågor som kräver särskild uppmärksamhet oberoende av scenarierna. Ekonomiskt handlingsutrymme, säkerhet och en hög utbildnings- och kompetensnivå stärker ett hållbart och kriställigt samhälle, står det i redogörelsen.

Enligt uppgifter till jord- och skogsbruksutskottet har satsningarna på lärande och utbildningssystemet ansetts viktiga, men det har också betonats att en höjning av utbildningsnivån inte är detsamma som en höjning av kompetensnivån. Utbildningsnivån hänförs sig till officiella examina, medan kompetensnivån också täcker det faktiska kunnande som förvärvats och inhämtats i arbetslivet. När man jämför utbildningsnivåerna i olika länder är det värt att beakta att till exempel den finländska yrkesutbildningen i en internationell jämförelse är på en hög nivå. Som det konstateras i redogörelsen bör utbildningssystemet och det kontinuerliga lärandet svara mot de behov som följer av förändringar i omvärlden. Utskottet betonar att utbildnings- och kompetensnivån bör stärkas också inom naturbruk. Tillgången på arbetskraft måste kunna tryggas särskilt inom branscher som är kritiska för försörjningsberedskapen.

Redogörelsen betonar att tillräckliga resurser för och en tillräcklig nivå på forskningsverksamheten bör tryggas för framtida sektorsövergripande behov. Eftersom EU-finansieringens roll kan väntas öka ytterligare, är det viktigt att den nationella medfinansieringen fortsätter och utökas för att mobilisera EU-finansieringen. FoUI-finansieringen och styrningen är av central betydelse för att svara på nämnda framtida utmaningar inom livsmedelssystemet och den skogsbaserade bioekonomin. Forskning kan bidra till att öka den skogsbaserade bioekonomins mervärde och förbättra resurseffektiviteten till exempel genom lösningar inom cirkulär ekonomi. FoUI-finansieringen för att utveckla nya sätt att producera och utveckla livsmedel kan i sin tur fungera som ett incitament för en hållbarare livsmedelsproduktion. Jord- och skogsbruksutskottet anser att den inhemska självförsörjningsgraden i fråga om råvaror måste förbättras också genom utveckling och förädling av sådana växtarter som kan användas för livsmedel samt genom satsningar på vidareförädling av livsmedelsinnovationer.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att framtidsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande JsUU 1/2026 rd

Helsingfors 11.2.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Antti Kangas saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Timo Suhonen sd
medlem Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Tuire Taina.

Utlåtande JsUU 1/2026 rd

Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

Hot, risker och möjligheter i anslutning till jord- och skogsbrukets verksamhet samt Finlands starka sidor har identifierats väl i lägesbilden och scenarierna i den första delen av regeringens framtidsredogörelse. I det rådande världsläget medför utvecklingen av både den internationella ordningen och miljöns tillstånd betydande osäkerhetsfaktorer för framtiden. Det är förnuftig politik att beskriva olika utvecklingstrender och förbereda sig på olika situationer utifrån dem.

I såväl redogörelsen som utskottets utlåtande beskrivs väl vilka konsekvenser klimatuppvärmningen och förlusten av biologisk mångfald har för jordbruket och i vidare bemärkelse för Finlands natur, ekosystemtjänster och naturresurser. Redogörelsen tar också fasta på hur situationen kan förbättras genom att sträva efter att bekämpa klimatuppvärmningen och förlusten av biologisk mångfald.

Vi kan emellertid inte underteckna utskottets utlåtande till den del det betonar att energiproduktion som baserar sig på förbränning och animalieproduktion kommer att vara betydande också i framtiden. Att klamra sig fast vid animalisk matproduktion eller användning av torv är inte hållbar politik, och det strider också mot såväl Finlands klimat- och naturmål som hanteringen av miljörisker.

Man bör komma ihåg att den radikala minskningen av användningen av torv framför allt beror på torvens allvarliga klimateffekter. Priset på torv är inte konkurrenskraftigt till följd av EU:s utsläppshandel. Att torvpriset aktivt kompenseras med offentliga medel strider mot målet att dämpa klimatuppvärmningen. När det gäller försörjningsberedskapen har Finland ökat energisjälvförsörjningen uttryckligen genom en ökad användning av utsläppsfri teknik som inte baserar sig på förbränning.

Med tanke på såväl klimatet och naturen som ekonomin, försörjningsberedskapen och folkhälsan finns det goda grunder för att minska produktionen av animalisk föda och öka den växtbaserade livsmedelsproduktionen. Den växtbaserade maten har enligt utredningar också betydande exportpotential, vilket bör lyftas fram bättre än för närvarande. Det krävs arbete och resurser för att öka den växtbaserade livsmedelsproduktionen och ta till vara den potential som finns inom området. De nuvarande stödsystemen för jordbruket bygger i stor utsträckning på stöd för animalieproduktion. För att förbättra förutsättningarna för växtbaserad matproduktion krävs åtgärder inom hela livsmedelskedjan, från forskning och växtförädling till stödsystem, produktutveckling och offentlig upphandling.

Världsläget är förenat inte bara med osäkerhetsfaktorer utan också med ett krav på en kontrollerad och övergripande hållbarhetsomställning. För att minimera konsekvenserna av ekologiska kriser krävs betydande förändringar på alla områden, också inom mat- och energiproduktionen.

Utlåtande JsUU 1/2026 rd
Avvikande mening

Avvikande mening

Vi föreslår

att framtidsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 11.2.2026

Tiina Elo gröna
Veronika Honkasalo vänst